

อิทธิพลของความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบทางการแข่งขันในฐานะตัวแปรต้นกลางที่เชื่อมโยงระหว่างทุนทางสังคมสู่ผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย

The Mediation Effects of Innovation Capabilities and Competitive Advantages on Social Capital to the Success of Community Enterprise Performance in the Southern Border Provinces of Thailand

กรกมล ชื่นสุวรรณ^{1*}, วิวัฒน์ จันทรกิ่งทอง², และ เจตน์สฤษฎ์ สังขพันธ์³

Kornkamol Soonswon^{1*}, Wiwat Jankingthong², and Jedsarid Sangkan³

Abstract

This research aimed: 1) to examine factors affecting the success of community enterprise performance in Thailand's Southern Border Provinces and 2) to investigate the mediating effects of innovation capabilities and competitive advantages on social capital for the success of community enterprises in the Southern Border Provinces. This was a quantitative research study using a questionnaire as the research tool. A sample size of 400 individuals

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาการจัดการและพัฒนาธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

³ อาจารย์ ดร. สาขาวิชานวัตกรรมการพัฒนามนุษย์และองค์การ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Ph.D. Student, Business Administration Program, Faculty of Business Administration, Hatyai University

² Assistant Professor Ph.D., Management and Business Development Program, Faculty of Business Administration, Hatyai University

³ Lecturer, Ph.D., Human and Organization Development Innovation Program, Faculty of Political Science, Hatyai University

* ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: kornkamol@hu.ac.th)

รับบทความวันที่ 31 ธันวาคม 2566 แก้ไขวันที่ 16 พฤษภาคม 2567 รับลงตีพิมพ์วันที่ 31 กรกฎาคม 2567

was obtained, and questionnaires were collected from community enterprises in the Southern Border Provinces of Thailand. Data were analyzed by using the LISREL program. The structural equation model showed goodness of fit with the empirical data, which found that $\chi^2 = 125.10$ $\chi^2/df = 3.38$ RMSEA = 0.077 NNFI = 0.96 CFI = 0.97 and SRMR = 0.047. The research found that 1) innovative capability directly affected the performance of community enterprise; 2) competitive advantage directly affected the performance of community enterprise; and 3) social capital indirectly affected the performance of community enterprise through innovative capability and competitive advantages. The results can be used as guidelines for community enterprises in the Southern Border Provinces of Thailand to sustain their success through improved performance.

Keywords: *Performance, Innovative Capability, Competitive Advantage, Social Capital, Community Enterprise*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย และ 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรต้นกลาง คือ ความสามารถด้านนวัตกรรม และความได้เปรียบทางการแข่งขันที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างทุนทางสังคมสู่ผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย โดยเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย จำนวน 400 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม LISREL ซึ่งผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่า χ^2 เท่ากับ 125.10 โดยค่า χ^2/df เท่ากับ 3.38 และ RMSEA เท่ากับ 0.077 NNFI เท่ากับ 0.96 CFI เท่ากับ 0.97 และ SRMR เท่ากับ 0.047 ผลการวิจัยพบว่า (1) ความสามารถด้านนวัตกรรมส่งผลทางตรงต่อผลสำเร็จของการดำเนินงาน (2) ความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลทางตรงต่อผลสำเร็จของการดำเนินงาน และ (3) ทุนทางสังคมส่งผลทางอ้อมต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนโดยผ่านความสามารถด้านนวัตกรรม จากผลจากการวิจัยสามารถนำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางให้วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทยนำไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานเพื่อก้าวสู่ซึ่งผลสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน

คำสำคัญ: *การดำเนินงาน, ความสามารถด้านนวัตกรรม, ความได้เปรียบทางการแข่งขัน, ทุนทางสังคม, วิสาหกิจชุมชน*

อิทธิพลของความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบทางการแข่งขัน

กรกมล ชื่นสุวรรณ และคณะ

บทนำ

วิสาหกิจชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นการสานต่อนโยบายที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองช่วยเหลือเอื้อเพื่อ ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและไม่เสมอภาคของระดับชุมชน (Office of the National Economic and Social Development Council, 2019) ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) มีการเชื่อมโยงเป้าหมายหลักกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายของหมุดที่ 1 ในด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานราก (Office of the National Economic and Social Development Council, 2022) วิสาหกิจชุมชนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย

พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส เป็นพื้นที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ และได้ถูกกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเป็น “เกษตรก้าวหน้า การค้าชายแดน การท่องเที่ยวเชื่อมโยงสู่อาเซียน บนพื้นฐานความเข้มแข็งของชุมชน” จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดชายแดนใต้ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน และแก้ปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน (Sangayotin, 2022) การประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนของพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย ซึ่งเป็นพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม มีการผสมผสานระหว่างประชากรเชื้อสายไทย จีน และมลายู ที่มีความแตกต่างทางภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม มารวมกลุ่มกันเพื่อประกอบกิจการ ทำให้การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ (Yodmongkon, Dechpichai, & Jorajit, 2019; Sungnoi, Ouparamai, Khemthong, & Angsuchoti, 2023) ซึ่งความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์นั้นยังสะท้อนให้เห็นว่าพหุวัฒนธรรม คือ ทุนทางสังคมที่ซ่อนเร้นอยู่ในพหุสังคม (Lertweerasawat, 2019) ดังนั้นทุนทางสังคมจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งมีโครงสร้างทางสังคมที่ไม่เป็นทางการ ตลอดจนบรรทัดฐานและค่านิยมทางวัฒนธรรม ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งการมีทุนทางการรับรู้ ทุนทางความสัมพันธ์ และทุนทางโครงสร้าง ถือเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สินหรือฐานทรัพยากรขององค์กรที่มีคุณค่า ช่วยให้องค์กรใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีอยู่เพื่อสร้างนวัตกรรมและความสามารถในการแข่งขัน นำไปสู่ผลการดำเนินงานที่สูงขึ้น (Wright, Dunford, & Snell, 2001; Chisholm & Nielsen, 2009) แต่อย่างไรก็ตามวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ยังประสบกับหลากหลายปัจจัยทำให้ไม่บรรลุเป้าหมาย รวมถึงอยู่ในพื้นที่สถานการณ์ความไม่สงบ และยังประสบปัญหาในการดำเนินงาน ทั้งในด้านกระบวนการผลิต ด้านการตลาด ด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ความสามารถด้านนวัตกรรม และความสามารถในการแข่งขัน (Nuh, Hayeemad, & Labduang, 2022; Sangayotin, 2022; Chaisri, Promsiri, & Rungsinan, 2023)

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย ซึ่งมีความแตกต่างในด้านสถานการณ์ เนื่องจากความแตกต่างของความสามารถในการประกอบการขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่แตกต่างกันไปของบริบทแต่ละภูมิภาคจึงมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันออกไป (Raynolds, Camp, Bygrave, Autio, & Hay, 2001; Kleinhempel, Klasing, & Beugelsdijk, 2022) โดยศึกษาประเด็นที่ว่า เพราะเหตุใดหรือปัจจัยใดบ้างที่ทำหน้าที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงนำไปสู่ผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนไปสู่ความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรคั่นกลาง คือ ความสามารถด้านนวัตกรรม และความได้เปรียบทางการแข่งขันที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงระหว่างทุนทางสังคมสู่ผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

ผลการดำเนินงาน (Performance) หมายถึง ความสำเร็จที่แท้จริงขององค์กร โดยใช้มูลค่ากิจการเป็นเป้าหมายสูงสุดในการประเมินผลการดำเนินงาน (Bosilj-Vukšić & Indihar-Štemberger, 2008; Postonji, 2023) และผลการดำเนินงานที่สูงขององค์กรยังเกิดจากการเพิ่มผลผลิตด้วยต้นทุนต่ำและการใช้กลยุทธ์การสร้างแตกต่างเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาสิ่งใหม่และปรับเปลี่ยนองค์กรให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ภายใต้สภาวะตลาดที่ไม่แน่นอน จึงเป็นความสามารถขององค์กรในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลการดำเนินงานด้านการเงิน ได้แก่ รายได้จากการดำเนินงาน ผลตอบแทนจากการลงทุน อัตราส่วนต้นทุนขาย และผลการดำเนินงานด้านที่ไม่ใช่การเงิน ได้แก่ การพัฒนาตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการเติบโตของยอดขาย (Eker & Eker, 2019) ผลการดำเนินงานที่ดีกว่าทั้งผลการดำเนินงานด้านการเงินและผลการดำเนินงานด้านที่ไม่ใช่ทางการเงินจะสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Chen, Tsou, & Huang, 2009) อีกทั้งยังเป็นตัวบ่งชี้ความสามารถในการบรรลุเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กร (Venkatraman & Ramanujam, 1986; Ho, Ahmad, & Ramayah, 2016) และยังพบว่า นักวิชาการส่วนใหญ่ใช้องค์ประกอบการวัดผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) ผลการดำเนินงานด้านการเงิน (Financial Performance) และ 2) ผลการดำเนินงานด้านที่ไม่ใช่ทางการเงิน (Non Financial

อิทธิพลของความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบทางการแข่งขัน

กรกมล ชื่นสุวรรณ และคณะ

Performance) (Abualoush, Masa'deh, Bataineh, & Alrowwad, 2018; Mabenge, Ngorora-Madzimure, & Makanyeza, 2020; Ramdan et al., 2022)

จากแนวคิดและความหมายดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ผลสำเร็จของการดำเนินงาน หมายถึง ผลลัพธ์ของวิสาหกิจชุมชนในภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีองค์ประกอบในการวัด 2 ด้าน ได้แก่ 1) ผลการดำเนินงานด้านการเงิน และ 2) ผลการดำเนินงานด้านที่ไม่ใช่การเงิน

ความสามารถด้านนวัตกรรม (Innovation Capability) หมายถึง ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงความรู้และแนวคิดไปสู่ผลิตภัณฑ์ กระบวนการและระบบใหม่ เพื่อประโยชน์ขององค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง (Lawson & Samson, 2001) โดยความสามารถด้านนวัตกรรมยังสะท้อนให้เห็นว่า การที่องค์กรมีแนวคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์/บริการ กระบวนการ และการตลาดนั้น ส่งผลต่อการปรับปรุงผลการดำเนินงานให้สูงขึ้น (Fan et al., 2021) องค์ประกอบการวัดความสามารถด้านนวัตกรรม พบว่า มีนักวิชาการส่วนใหญ่ใช้การวัด ดังนี้ 1) ด้านนวัตกรรมกระบวนการ (Innovation Process) 2) ด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) และ 3) ด้านนวัตกรรมการตลาด (Marketing Innovation) (Kafetzopoulos & Psomas, 2015; Mabenge et al., 2020) นอกจากนี้ยังพบว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมส่งผลทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กร โดยจากการศึกษาของ Pranowo, Sutrisno, Sulastiono, and Siregar (2020) ได้ศึกษาความสามารถด้านนวัตกรรมกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกรณีศึกษาอุตสาหกรรมรองเท้า ในประเทศอินโดนีเซีย พบว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จทางธุรกิจสอดคล้องกับ Sebhatu (2021) ได้ศึกษาความสามารถด้านนวัตกรรมกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอุตสาหกรรมซูโจว มณฑลเจียงซู สาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร

จากแนวคิดและความหมายดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ความสามารถด้านนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถของวิสาหกิจชุมชนในการเปลี่ยนแปลงความรู้ คิดค้นสิ่งใหม่ หรือปรับปรุงกระบวนการเดิมนำไปสู่ นวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยมีองค์ประกอบในการวัด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนวัตกรรมกระบวนการ 2) ด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และ 3) ด้านนวัตกรรมการตลาด

ความได้เปรียบในทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) หมายถึง การสร้างความสามารถขององค์กรให้เหนือกว่าคู่แข่ง (Porter, 1985) โดยองค์กรจะสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้นั้น จำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภายในองค์กร (Barney, 1991) อีกทั้งความสามารถทางการแข่งขันมีความสำคัญต่อองค์กร หากองค์กรใดต้องการปรับปรุงผลการดำเนินงานก็ต้องใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและความสามารถที่เข้าถึงได้ในรูปแบบใหม่ เพื่อที่จะสามารถลดต้นทุนและตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Newbert, 2008) นอกจากนี้ความได้เปรียบที่เหนือกว่าคู่แข่งนั้นขึ้นอยู่กับ

ความสามารถในการผลิตด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับคู่แข่ง รวมถึงการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และการแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาดได้เร็วกว่าคู่แข่ง (Porter, 1985) องค์การที่ให้ความสำคัญกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งประกอบด้วย ด้านต้นทุน ด้านคุณภาพ และด้านเวลาออกสู่ตลาด จะสร้างความสามารถทางการแข่งขันที่เหนือกว่าคู่แข่ง ซึ่งนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่สูงขึ้น (Jamaludin, 2021) และยังพบว่า นักวิชาการส่วนใหญ่ใช้องค์ประกอบการวัดความได้เปรียบทางการแข่งขัน ประกอบด้วย 1) ด้านต้นทุน (Cost) 2) ด้านคุณภาพ (Quality) และ 3) ด้านเวลาออกสู่ตลาด (Time to Market) (Li, Ragu-Nathan, Ragu-Nathan, & Rao, 2006; Xuhua, Elikem, Akaba, & Worwui-Brown, 2019; Lestari, Leon, Widyastuti, Brabo, & Putra, 2020)

อีกทั้งพบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กร โดย Maziriri (2020) ได้ศึกษาความได้เปรียบทางการแข่งขันกับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเคาเต็ง ประเทศแอฟริกาใต้ พบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน อีกทั้ง Jamaludin (2021) ได้ศึกษาผลกระทบของความได้เปรียบทางการแข่งขันต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเมืองบันดุง พบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน และ Cahyono et al. (2023) ได้ทำการศึกษาความได้เปรียบทางการแข่งขันต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดย่อมของอุตสาหกรรมเกษตรฮาลาลในประเทศอินโดนีเซีย พบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร

จากแนวคิดและความหมายข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขัน หมายถึง ความสามารถของวิสาหกิจชุมชนที่เหนือกว่าวิสาหกิจชุมชนอื่น ในการกำหนดราคาและต้นทุนที่ต่ำกว่าชุมชนอื่น ทำให้คุณภาพสินค้าและบริการมีระดับสูงขึ้น และมีการนำผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาดได้อย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างทันทั่วทั้งที่ โดยมีองค์ประกอบการวัด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านต้นทุน 2) ด้านคุณภาพ และ 3) ด้านเวลาออกสู่ตลาด

ทุนทางสังคม (Social Capital) หมายถึง ผลรวมของทรัพยากรและศักยภาพที่อยู่ภายใน อันเกิดจากความสัมพันธ์ของเครือข่ายระหว่างบุคคลหรือหน่วยงานในสังคม (Nahapiet & Ghoshal, 1998) อีกทั้งการมีส่วนร่วมของสมาชิกและมีการปฏิสัมพันธ์กันในชุมชนที่ดี จะส่งผลให้เกิดวิธีการปกครองและเศรษฐกิจที่สูงขึ้น (Putnam, 2004) ดังนั้นทุนทางสังคมจึงมีความสำคัญต่อองค์การอย่างมาก ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรกับสมาชิกสามารถก่อให้เกิดความสามารถในการดำเนินงานและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน (Mamun, Naw, Permarupan, & Muniady, 2018; Yani, Eliyana, Sudiarditha, & Buchdadi, 2020) นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของทุนทางโครงสร้าง ทุนทางการรับรู้ และทุนทางความสัมพันธ์สามารถช่วยปรับปรุงผลการดำเนินงานขององค์กร (Nahapiet & Ghoshal, 1998) ดังนั้นทุนทางสังคมจึงเป็นความสามารถของบุคคลในการได้มาซึ่งผลประโยชน์หรือกำไรผ่านกลยุทธ์เครือข่ายสังคม ยิ่งทุนทาง

อิทธิพลของความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบทางการแข่งขัน

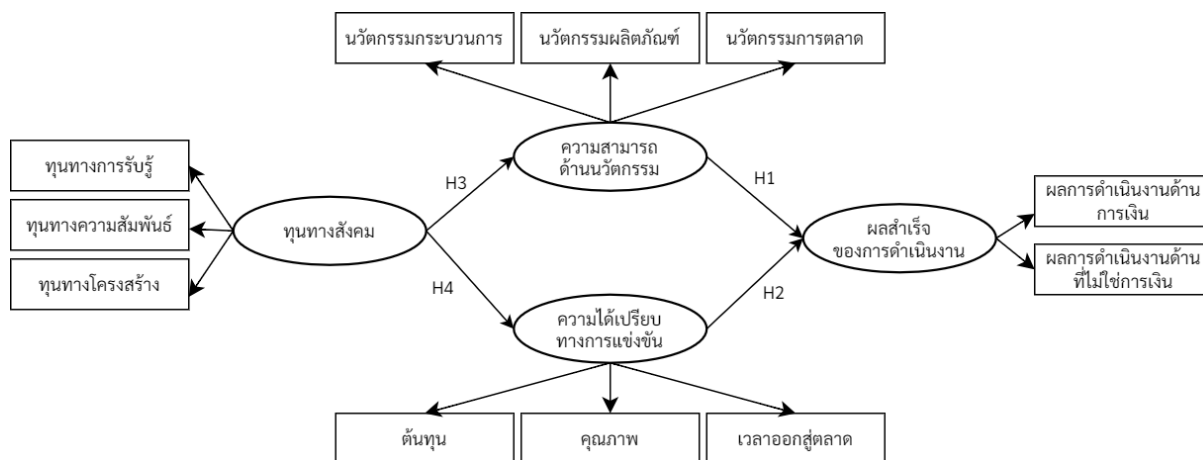
กรกมล ชื่นสุวรรณ และคณะ

สังคมสูงเท่าใด ทรัพยากรและผลประโยชน์จะประสบความสำเร็จมากขึ้นเท่านั้น (Basri, Yasni, Azhar, Hanif, & Abdurrahman, 2021) อย่างไรก็ตามนักวิชาการส่วนใหญ่ใช้องค์ประกอบการวัดทุนทางสังคมประกอบด้วย 1) ทุนทางการรับรู้ (Cognitive Capital) 2) ทุนทางความสัมพันธ์ (Relational Capital) และ 3) ทุนทางโครงสร้าง (Structural Capital) (Ozigi, 2018; Ha & Nguyen, 2020; Hoang & Troung, 2021) อีกทั้งพบว่า ทุนทางสังคมส่งผลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานโดยผ่านความสามารถด้านนวัตกรรมจากการศึกษาของ Easmon, Kastner, Blankson, and Mahmoud (2019) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ของทุนทางสังคมและผลการดำเนินงานการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศกานา พบว่า ทุนทางสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานผ่านความสามารถด้านนวัตกรรม ในขณะที่ Purwati, Budiyanto, Suhermin, and Hamzah (2021) ได้ศึกษาทุนทางสังคมในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของเมืองเปกัันbaru พบว่า ทุนทางสังคมส่งผลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานขององค์กรผ่านความสามารถด้านนวัตกรรม นอกจากนี้ยังพบการศึกษาของทุนทางสังคมส่งผลต่อผลการดำเนินงาน และความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดย Wijaya, Hutnaleontina, and Ismayanthi (2019) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของทุนทางสังคมกับผลการดำเนินงานและความได้เปรียบทางการแข่งขันกับสถาบันสินเชื่อหมู่บ้านในบาห์ลี พบว่า ทุนทางสังคมส่งผลทางตรงต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานขององค์กร อีกทั้ง Mamun et al. (2018) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของทุนทางสังคมกับความได้เปรียบทางการแข่งขันของวิสาหกิจรายย่อยในประเทศมาเลเซีย พบว่า ทุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กร และ Widyawati, Soemaryani, and Muizu (2023) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของทุนทางสังคมกับความได้เปรียบทางการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเมืองซามารินดา พบว่า ทุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กร

จากแนวคิดและความหมายข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ทุนทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ของชุมชน เครือข่าย บรรทัดฐาน ความไว้วางใจ การประสานงาน และความร่วมมือ เพื่อประโยชน์และจุดมุ่งหมายร่วมกัน บนพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างต่อเนื่องของวิสาหกิจชุมชน โดยมีองค์ประกอบการวัด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ทุนทางการรับรู้ 2) ทุนทางความสัมพันธ์ และ 3) ทุนทางโครงสร้าง

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลทางตรงต่อผลสำเร็จของการดำเนินงาน และทุนทางสังคมส่งผลทางอ้อมต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานโดยผ่านความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบทางการแข่งขัน ดังนั้นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคม ความสามารถด้านนวัตกรรม ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลสำเร็จของการดำเนินงาน จึงนำไปสู่สมมติฐานดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: จากการทบทวนวรรณกรรม

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ความสามารถด้านนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของการดำเนินงาน

สมมติฐานที่ 2 ความได้เปรียบทางการแข่งขันมีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของการดำเนินงาน

สมมติฐานที่ 3 ทุนทางสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสำเร็จของการดำเนินงาน ผ่านความสามารถด้านนวัตกรรม

สมมติฐานที่ 4 ทุนทางสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสำเร็จของการดำเนินงาน ผ่านความได้เปรียบทางการแข่งขัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 1,940 แห่ง โดยอยู่ในจังหวัดปัตตานี 1,024 แห่ง จังหวัดยะลา 340 แห่ง และจังหวัดนราธิวาส 576 แห่ง (Community Enterprise Promotion Division, 2022) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยกำหนดจากความเพียงพอของการวิเคราะห์ข้อมูล โดย Hair, Black, Babin, and Anderson (2010) เสนอว่า หลักเกณฑ์การกำหนดจำนวนตัวอย่างของการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีไลค์ลิฮูดสูงสุด (Maximum Likelihood: ML) ควรมีเกณฑ์ในการกำหนดจำนวนตัวอย่าง 10 - 20 เท่า ต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้ ในการศึกษานี้มีจำนวนตัวแปรสังเกตได้ 11 ตัวแปร ดังนั้นผลจากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 220 ตัวอย่าง แต่อย่างไรก็ดีเพื่อป้องกันปัญหาการตอบกลับแบบสอบถามไม่ได้จำนวนที่ต้องการ จึงกำหนด

อิทธิพลของความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบทางการแข่งขัน

กรกมล ชื่นสุวรรณ และคณะ

ขนาดตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแยกตามจังหวัดอย่างเป็นสัดส่วน จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ทำการสุ่มตัวอย่างจนครบตามสัดส่วนของแต่ละจังหวัด ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	ประชากร (แห่ง)	กลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)
ปัตตานี	1,024	246
ยะลา	340	51
นราธิวาส	576	104
รวม	1,940	400

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบการวัดมาดัดแปลงเพื่อใช้ในการวัด ทั้งนี้เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมมีนักวิชาการส่วนใหญ่ใช้องค์ประกอบการวัดดังกล่าว โดยนำแบบวัดของ Abualoush et al. (2018); Mabenge et al. (2020); Ramdan et al. (2022) มาดัดแปลง มีข้อคำถามทั้งหมด 12 ข้อ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 2 ด้าน ได้แก่ 1) ผลการดำเนินงานด้านการเงิน จำนวน 6 ข้อ และ 2) ผลการดำเนินงานด้านที่ไม่ใช่การเงิน จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถด้านนวัตกรรม โดยนำแบบวัดของ Kafetzopoulos et al. (2015); Mabenge et al. (2020) มาดัดแปลง มีข้อคำถามทั้งหมด 17 ข้อ ได้แก่ 1) นวัตกรรมกระบวนการ จำนวน 7 ข้อ 2) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ จำนวน 5 ข้อ และ 3) นวัตกรรมการตลาด จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยนำแบบวัดของ Li et al. (2006); Xuhua et al. (2019); Lestari et al. (2020) มาดัดแปลง มีคำถามทั้งหมด 15 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านต้นทุน จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านคุณภาพ จำนวน 6 ข้อ และ 3) ด้านเวลาออกสู่ตลาด จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบวัดทุนทางสังคม โดยนำแบบวัดของ Ozigi (2018); Ha and Nguyen (2020); Hoang and Troung (2021) มาดัดแปลง โดยมีคำถามทั้งหมด 16 ข้อ ได้แก่ 1) ทุนทางความรู้ จำนวน 6 ข้อ 2) ทุนทางความสัมพันธ์ จำนวน 5 ข้อ และ 3) ทุนทางโครงสร้าง จำนวน 5 ข้อ

แบบสอบถามส่วนที่ 2 - ส่วนที่ 6 มีจำนวนทั้งสิ้น 60 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จากความเป็นจริงมากที่สุด (5 คะแนน) ถึงความเป็นจริงน้อยที่สุด (1 คะแนน) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยพบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 แสดงให้เห็นว่าทุกข้อคำถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการพิจารณาแล้วไปทดลองกับวิสาหกิจชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 ตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามในแต่ละด้านต้องมีค่าอย่างน้อยกว่า 0.7 ขึ้นไป (Pallant, 2007) ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวในแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง สอดคล้องกับเกณฑ์คุณภาพเครื่องมือที่ดี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.90 - 0.97 และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส โดยทำการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบเองเป็นรายบุคคลจนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด 400 ตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในงานสถิติเพื่อการวิจัย Statistical Packages for the Social Science และ โปรแกรม LISREL เพื่อประมวลผลสถิติที่ใช้ในงานวิจัย

1. การวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติพื้นฐานด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis)

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตาม ทั้งความสัมพันธ์ทางตรง (Direct Effect) และความสัมพันธ์ทางอ้อม (Indirect Effect) ทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม LISREL และประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีโลคัลลิฮูดสูงสุด (ML)

3. การตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบ (Goodness of Fit Measure) เพื่อพิจารณาว่าตัวแบบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยค่าสถิติหรือไม่ โดยใช้ดัชนีดังนี้ ค่าสถิติไคสแควร์ มักพบนัยสำคัญกับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืน ได้แก่ NNFI (Non-Normed Fit Index) CFI (Comparative Fit Index) มีค่า 0.90 ขึ้นไป ประมาณ RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) มีค่าน้อยกว่า 0.08 SRMR (Standardized RMR) ควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 (Diamantopoulos & Siguaw, 2000)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีตำแหน่งเป็นประธานวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.0 ในส่วนของระยะเวลา

อิทธิพลของความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบทางการแข่งขัน

กรกมล ชื่นสุวรรณ และคณะ

ก่อตั้งกลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ก่อตั้งกลุ่มมาเป็นระยะเวลา 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.0 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิก 8 - 16 คน คิดเป็นร้อยละ 32.8 และเมื่อพิจารณาจากประเภทกิจการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประเภทกิจการเป็นกลุ่มผลิตสินค้า คิดเป็นร้อยละ 85.3 ในส่วนของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.8

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ พบว่า ค่า Bartlett's Test of Sphericity เท่ากับ 1792.090, df เท่ากับ 55 p value เท่ากับ .000 และค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เท่ากับ 0.83 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรสังเกตได้มีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Hair et al., 2010)

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง พบว่า ผลสำเร็จของการดำเนินงานทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ผลดำเนินงานด้านการเงิน และผลดำเนินงานด้านที่ไม่ใช่การเงิน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.31 ถึง 3.41 โดยระดับความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ในขณะที่ความสามารถด้านนวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านนวัตกรรมกระบวนการ ด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และด้านนวัตกรรมการตลาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.69 ถึง 3.89 โดยระดับความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก สำหรับความได้เปรียบทางการแข่งขันทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านต้นทุน ด้านคุณภาพ ด้านเวลาออกสู่ตลาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.21 ถึง 3.89 โดยระดับความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงทุนทางสังคมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทุนทางการรับรู้ ด้านทุนทางความสัมพันธ์ และด้านทุนทางโครงสร้าง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.49 ถึง 3.73 โดยระดับความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก ในขณะที่เมื่อพิจารณาจากค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด พบว่า ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระหว่าง 0.75 ถึง 0.93 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดีถึงดีมาก

ค่าความเบ้และค่าความโด่งแสดงถึงลักษณะของการกระจายข้อมูล โดยค่าความเบ้จากผลการวิเคราะห์ควรมีค่าน้อยกว่า 3 และค่าความโด่งจากการวิเคราะห์ควรมีค่าน้อยกว่า 7 จึงจะบ่งชี้ได้ว่าข้อมูลมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติในระดับที่สามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีโลคัลไลซ์สูงสุด (Schumacker & Lomax, 2010) จากผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าตัวแปรทุกตัวมีค่าความเบ้น้อยกว่า 3 และมีค่าความโด่งน้อยกว่า 7 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง ของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละด้าน

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์แอลฟา	$\bar{X}$	S.D.	ความเบ้	ความโด่ง	ระดับความเป็นจริง
ผลสำเร็จของการดำเนินงาน						
ผลการดำเนินงานด้านการเงิน	0.92	3.31	0.64	0.36	0.54	ปานกลาง
ผลการดำเนินงานด้านที่ไม่ใช่การเงิน	0.88	3.41	0.70	-0.16	0.21	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ แอลฟา	$\bar{X}$	S.D.	ความเบ้	ความโด่ง	ระดับความ เป็นจริง
ความสามารถด้านนวัตกรรม						
นวัตกรรมกระบวนการ	0.81	3.69	0.65	-0.07	-0.03	มาก
นวัตกรรมผลิตภัณฑ์	0.93	3.89	0.77	-0.20	-0.45	มาก
นวัตกรรมการตลาด	0.90	3.86	0.74	-0.50	-0.16	มาก
ความได้เปรียบทางการแข่งขัน						
ต้นทุน	0.82	3.21	0.62	0.48	0.89	ปานกลาง
คุณภาพ	0.75	3.89	0.74	-0.29	-0.46	มาก
เวลาออกสู่ตลาด	0.78	3.69	0.67	-0.08	-0.06	มาก
ทุนทางสังคม						
ทุนทางการรับรู้	0.85	3.49	0.63	0.68	0.29	มาก
ทุนทางความสัมพันธ์	0.82	3.73	0.68	0.29	-0.31	มาก
ทุนทางโครงสร้าง	0.86	3.67	0.65	0.45	-0.22	มาก

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบจำลองการวัด จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) หรือ CFA พบว่า χ^2 เท่ากับ 117.25 โดยค่า χ^2/df เท่ากับ 3.35 RMSEA เท่ากับ 0.077 (90 Percent Confidence Interval เท่ากับ 0.062 – 0.092) NNFI เท่ากับ 0.96 CFI เท่ากับ 0.97 และ SRMR เท่ากับ 0.044 ค่าดัชนีทุกตัวอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งชี้ว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อีกทั้งค่าน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.61 – 0.92 ซึ่งองค์ประกอบทุกตัวมีค่ามากกว่า 0.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 หรือต่ำกว่า (เท่ากับสถิติ $t \pm 1.96$) แสดงว่า ตัวแปรสังเกตได้สามารถวัดตัวแปรแฝงได้ (Hair et al., 2010) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ที่มีต่อตัวแปรแฝง

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกตได้	น้ำหนักองค์ประกอบ	t-value
ผลสำเร็จของการดำเนินงาน (Perf)	ผลดำเนินงานด้านการเงิน (Fin)	0.86	19.03
	ผลดำเนินงานด้านที่ไม่ใช่การเงิน (Nonfin)	0.73	15.93
ความสามารถด้านนวัตกรรม (INNO)	นวัตกรรมกระบวนการ (Process)	0.65	14.24
	นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product)	0.82	19.64
	นวัตกรรมการตลาด (Market)	0.84	20.12

อิทธิพลของความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบทางการแข่งขัน

กรกมล ชื่นสุวรรณ และคณะ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกตได้	น้ำหนักองค์ประกอบ	t-value
ความได้เปรียบทางการแข่งขัน (CA)	ต้นทุน (Cost)	0.76	16.92
	คุณภาพ (Quality)	0.61	12.71
	เวลาออกสู่ตลาด (Time)	0.75	17.45
ทุนทางสังคม (SC)	ทุนทางการรับรู้ (Cog)	0.92	24.83
	ทุนทางความสัมพันธ์ (Rela)	0.89	23.60
	ทุนทางโครงสร้าง (Struc)	0.90	24.19

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า χ^2 มีค่าเท่ากับ 125.10 โดยค่า χ^2/df เท่ากับ 3.38 และ RMSEA เท่ากับ 0.077 (90 Percent Confidence Interval เท่ากับ 0.063 - 0.092) NNFI เท่ากับ 0.96 CFI เท่ากับ 0.97 และ SRMR เท่ากับ 0.047 ค่าดัชนีทุกตัวดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม และเป็นการบ่งชี้ว่าแบบจำลองดังกล่าวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังแสดงในตารางที่ 4 โดยพบว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมส่งผลทางตรงต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 สัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.29 ยอมรับสมมติฐานที่ 1 ในขณะที่ความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลทางตรงต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 สัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.53 ยอมรับสมมติฐานที่ 2 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของการดำเนินงาน

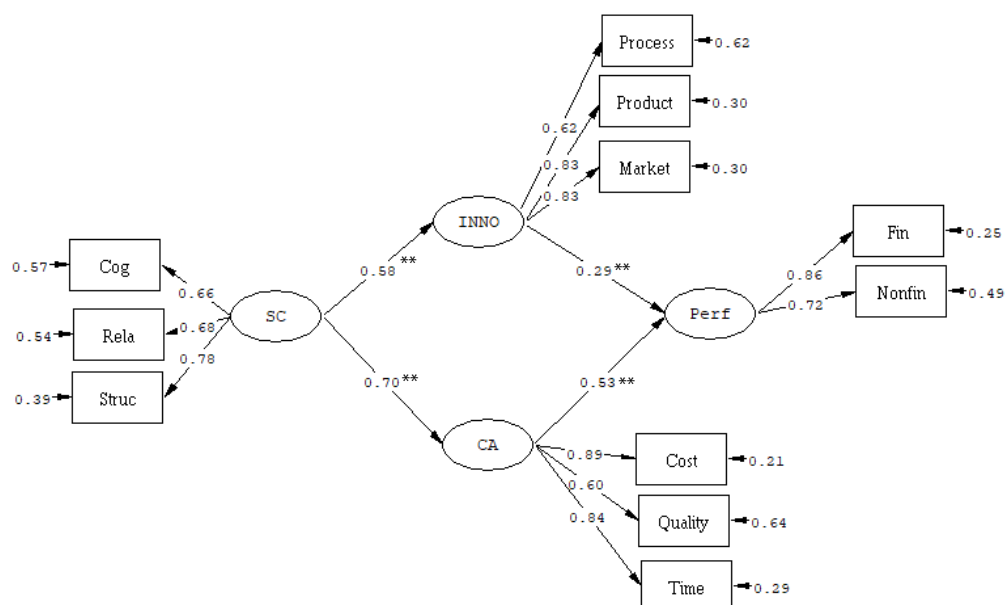
สมมติฐาน	ความสัมพันธ์ของปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล	ผลการทดสอบ
สมมติฐานที่ 1	ความสามารถด้านนวัตกรรม-->ผลสำเร็จของการดำเนินงาน	0.29**	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 2	ความได้เปรียบทางการแข่งขัน-->ผลสำเร็จของการดำเนินงาน	0.53**	ยอมรับ

4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรคั่นกลาง คือ ความสามารถด้านนวัตกรรม และความได้เปรียบทางการแข่งขันที่เป็นปัจจัยเชื่อมโยงทุนอิทธิพลของทางสังคมต่อผลสำเร็จของการดำเนินงาน

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อม พบว่า ทุนทางสังคมส่งผลทางอ้อมต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนโดยผ่านความสามารถด้านนวัตกรรม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 สัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.17 และความได้เปรียบทางการแข่งขัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 สัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.37 ยอมรับสมมติฐานที่ 3 และ 4 ดังตารางที่ 5 และภาพที่ 2

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อมของความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบทางการแข่งขัน

สมมติฐาน	ความสัมพันธ์ของปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล	ผลการทดสอบ
สมมติฐานที่ 3	ทุนทางสังคมส่งผล->ความสามารถด้านนวัตกรรม -->ผลสำเร็จของการดำเนินงาน	0.17**	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 4	ทุนทางสังคมส่งผล->ความได้เปรียบทางการแข่งขัน -->ผลสำเร็จของการดำเนินงาน	0.37**	ยอมรับ

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของการดำเนินงาน

ที่มา: ผู้วิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมส่งผลทางตรงต่อผลสำเร็จของการดำเนินงาน ทั้งนี้เพราะความสามารถที่มีอยู่ในองค์กรนั้นเกิดจากการที่องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรที่จำเป็นในการสร้างกลยุทธ์ที่แตกต่างเพื่อพัฒนาความสามารถใหม่ นำไปสู่ผลการดำเนินงานขององค์กรที่เหนือกว่าและอย่างยั่งยืน (Barney, 2001) และความสามารถยังเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเกิดนวัตกรรมใหม่ ทั้งนี้ องค์กรที่สามารถปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ กระบวนการ และการตลาดได้เร็วกว่าจะนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่

อิทธิพลของความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบทางการแข่งขัน

กรกมล ชื่นสุวรรณ และคณะ

สูงชัน (Hadjimanolis, 2000) และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Pranowo et al. (2020) พบว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมมีความสำคัญอย่างมากต่อการปรับปรุงความสำเร็จขององค์กร ซึ่งกล่าวได้ว่าการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความสามารถด้านนวัตกรรม ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนวัตกรรม กระบวนการ โดยเป็นการดำเนินงานในลักษณะการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนาระบบการผลิตหรือบริการ ที่มีอยู่แล้วให้เป็นกระบวนการผลิตหรือบริการใหม่ มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการกระบวนการผลิตหรือบริการ เพื่อเพิ่มคุณภาพในกระบวนการผลิตหรือบริการให้มากขึ้น 2) ด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาสินค้าหรือบริการให้เป็นสินค้าหรือบริการใหม่ที่มีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งยังมีการวางจำหน่ายสินค้าหรือบริการใหม่เพิ่มขึ้น เพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มลูกค้า และ 3) ด้านนวัตกรรมการตลาด โดยการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการนำเสนอสินค้าหรือบริการให้กับลูกค้า มีการปรับปรุงวิธีการกำหนดราคาสินค้าหรือบริการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับตลาดเดียวกัน รวมถึงมีรูปแบบและช่องทางการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าที่มีความหลากหลาย ซึ่งทั้ง 3 ด้านนี้ส่งผลโดยตรงต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลทางตรงต่อผลสำเร็จของการดำเนินงาน ทั้งนี้เพราะการใช้ทรัพยากรและความสามารถที่มีอยู่ในองค์กรสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน (Barney, 1991) ซึ่งแหล่งที่มาของความได้เปรียบทางการแข่งขัน ได้แก่ ด้านต้นทุน ด้านคุณภาพ และด้านเวลาออกสู่ตลาด (Lynch, 2000; Madhani, 2009) ส่งผลให้เกิดผลสำเร็จของการดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Cahyono et al. (2023) พบว่า องค์กรที่มีความได้เปรียบทางการแข่งขันสูงจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานที่สูงขึ้น ซึ่งกล่าวได้ว่าการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านต้นทุน โดยเป็นลักษณะการดำเนินงานในการจัดหาวัตถุดิบและอุปกรณ์ สำหรับผลิตสินค้าหรือบริการในราคาที่ต่ำกว่าวิสาหกิจชุมชนอื่น และการลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อช่วยสร้างความได้เปรียบทางด้านต้นทุน 2) ด้านคุณภาพ ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีการคัดเลือกวัตถุดิบหรืออุปกรณ์ที่ดีมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ อีกทั้งมีการนำเสนอขายสินค้าหรือบริการที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับจากลูกค้า รวมถึงสินค้าหรือบริการได้รับรองคุณภาพและมาตรฐาน สามารถสร้างความได้เปรียบด้านคุณภาพได้ และ 3) ด้านเวลาออกสู่ตลาด โดยวิสาหกิจชุมชนสามารถพัฒนาสินค้าหรือบริการได้เร็วกว่าชุมชนอื่นที่มีสินค้าหรือบริการที่คล้ายคลึงกัน รวมทั้งมีสินค้าหรือบริการใหม่สามารถวางจำหน่ายได้รวดเร็วเมื่อเทียบกับชุมชนอื่น และมีการผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างทันท่วงที นำไปสู่ความได้เปรียบด้านเวลาออกสู่ตลาด ซึ่งการดำเนินงานทั้ง 3 ด้านนี้ส่งผลโดยตรงต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย

จากผลการวิจัย พบว่า ทูทางสังคมส่งผลทางอ้อมต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานโดยผ่านความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบทางการแข่งขัน ทั้งนี้เพราะทุนทางสังคมเป็นทรัพยากรที่ไม่มีตัวตนที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร ตลอดจนบรรทัดฐานและค่านิยมทางวัฒนธรรม ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ร่วมกัน มีการแบ่งปันความรู้และพัฒนาความรู้ นำไปสู่การสร้างทรัพยากรที่มีคุณค่า ซึ่งการมีทุนทางการรับรู้ ทุนทางความสัมพันธ์ และทุนทางโครงสร้าง ถือเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สินหรือฐานทรัพยากรขององค์กรที่มีคุณค่าช่วยให้องค์กรใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีอยู่เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์และบริการใหม่และสร้างได้เปรียบในการแข่งขัน (Wright et al., 2001; Chisholm & Nielsen, 2009) และสอดคล้องกับการศึกษาของ Purwati et al. (2021) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ทุนทางสังคมที่ดีจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรในการสร้างสรรค์นวัตกรรม อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Mamun et al. (2018) ได้กล่าวไว้ว่า องค์กรที่มีการค้นหาวิธีปรับปรุงความไว้วางใจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในองค์กรจะสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและก่อให้เกิดนวัตกรรม ซึ่งส่งผลดีต่อความสามารถในการปรับปรุงผลการดำเนินงานขององค์กรไปสู่ความสำเร็จ

จากการอภิปรายในข้างต้นแสดงให้เห็นว่าวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทยมีความสามารถในการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ โดยมีปัจจัยในการขับเคลื่อนที่สำคัญเรียงตามลำดับตามค่าน้ำหนักที่ส่งผล ได้แก่ ความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยวิสาหกิจชุมชนต้องสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในการมีต้นทุนการผลิตหรือบริการที่ต่ำกว่าวิสาหกิจชุมชนอื่น การนำวิธีการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพมาใช้ในการผลิตหรือใช้อุปกรณ์ที่ดีมาให้บริการ รวมถึงการนำเสนอสินค้าหรือบริการที่มีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากลูกค้า อีกทั้งมีสินค้าหรือบริการที่ได้รับรองคุณภาพหรือได้รับมาตรฐาน รวมถึงมีความสามารถในการพัฒนาสินค้าหรือบริการให้สามารถวางจำหน่ายได้เร็วกว่าวิสาหกิจชุมชนอื่น ในส่วนของปัจจัยความสามารถทางนวัตกรรมนั้น วิสาหกิจชุมชนต้องปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลง พัฒนาระบบการผลิตหรือบริการที่มีอยู่แล้วเป็นกระบวนการใหม่ อีกทั้งมีการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการกระบวนการผลิตหรือบริการและการจัดส่งสินค้า เพื่อเพิ่มคุณภาพให้กับสินค้าหรือบริการ และยังต้องมีปัจจัยทุนทางสังคม โดยวิสาหกิจชุมชนต้องสร้างการรับรู้ร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและไว้วางใจซึ่งกันและกัน รวมถึงมีการกำหนดรูปแบบโครงสร้างและหน้าที่การดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและความสามารถด้านนวัตกรรม ซึ่งจะนำไปสู่ผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

ข้อค้นพบในทางวิชาการจากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ทุนทางสังคมส่งผลทางอ้อมต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทยผ่านความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยผล

อิทธิพลของความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบทางการแข่งขัน

กรกมล ชื่นสุวรรณ และคณะ

การศึกษาในครั้งนี้สนับสนุนทฤษฎีฐานทรัพยากรที่กล่าวว่า ทุนทางสังคมเป็นทรัพยากรที่ไม่มีตัวตนที่มีความสำคัญต่อผลการดำเนินงานขององค์กร ยังสอดคล้องกับ Mamun et al. (2018) ได้กล่าวไว้ว่า องค์กรที่มีการค้นหาวิธีปรับปรุงความไว้วางใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในองค์กรจะสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการปรับปรุงประสิทธิภาพของผลการดำเนินงานขององค์กร แต่จากผลการศึกษาก่อนหน้านี้ซึ่งทำการศึกษาระดับองค์กรในต่างประเทศนั้น ยังพบการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคมที่ส่งผลทางอ้อมต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานโดยผ่านทางความได้เปรียบทางการแข่งขันค่อนข้างน้อย โดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาทุนทางสังคมส่งผลทางตรงต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Mamun et al., 2018; Wijaya et al., 2019; Widyawati et al., 2023) และจากการศึกษาของ Qamariah and Muchtar (2019) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของทุนทางสังคมกับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเมืองเมดาน พบว่า ทุนทางสังคมไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานขององค์กรผ่านทางความได้เปรียบทางการแข่งขัน แต่ในขณะที่เมื่อทำการศึกษากับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทยนั้นมีข้อค้นพบที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า บริบทความแตกต่างขององค์กรและภูมิภาคส่งผลต่อทุนทางสังคมกับผลสำเร็จของการดำเนินงาน โดยผ่านความได้เปรียบทางการแข่งขันที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย

1.1 ปัจจัยการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน: ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการผลิตหรือบริการเกี่ยวกับการลดต้นทุน การกำหนดราคาสินค้าหรือบริการ การลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และเก็บสำรองวัตถุดิบ เพื่อเพิ่มความสามารถในการผลิตสินค้าหรือให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้สินค้าหรือบริการได้รับการรับรองคุณภาพหรือมาตรฐาน

1.2 ปัจจัยการสร้างความสามารถด้านนวัตกรรม: ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาทักษะ ความรู้ โดยการอบรม สัมมนา และการวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ก่อให้เกิดสินค้าหรือบริการใหม่ อีกทั้งควรมีการส่งเสริมและให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การนำเสนอสินค้าหรือบริการผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น TikTok, Facebook, Line, Lazada และ Shopee เป็นต้น เพื่อเพิ่มความสามารถในการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

2. ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย

2.1 ปัจจัยการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ในด้านต้นทุนการดำเนินงาน: ควรลดต้นทุนด้านการผลิต โดยใช้วัตถุดิบที่ปลูกเองในชุมชน และควรวางแผนทางการผลิตหรือบริการให้เพียงพอ

ความต้องการของลูกค้า เพื่อลดต้นทุนในการเก็บสำรองวัตถุดิบหรืออุปกรณ์สำหรับให้บริการ รวมทั้งการผลิตสินค้าหรือบริการมีการรับรองคุณภาพและมาตรฐาน เช่น การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ฮาลาล และมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย เป็นต้น อีกทั้งมีการวางแผนการพัฒนาสินค้าหรือบริการให้ทันต่อความต้องการของลูกค้า เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

2.2 ปัจจัยการสร้างความสามารถด้านนวัตกรรม ในด้านกระบวนการผลิตหรือบริการ: ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการโดยการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ เพื่อเพิ่มคุณภาพในการผลิตและบริการ อีกทั้งมีกระบวนการส่งมอบสินค้าที่ได้มาตรฐาน และมีการคิดค้นพัฒนาสินค้าหรือบริการใหม่ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน รวมทั้งมีการวางจำหน่ายสินค้าใหม่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าอย่างทันทั่วถึง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทย ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในภาคใต้เพิ่มเติมจากที่ได้ทำการศึกษาในครั้งนี้

2. ผลการศึกษาในครั้งนี้ควรนำไปศึกษาต่อในวิสาหกิจชุมชนในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย ซึ่งการศึกษาในภูมิภาคอื่น ๆ อาจมีความเปลี่ยนแปลงหรือค้นพบประเด็นหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่น่าสนใจนำมาปรับใช้กับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Abualoush, S., Masa'deh, R. E., Bataineh, K., & Alrowwad, A. (2018). The role of knowledge management process and intellectual capital as intermediary variables between knowledge management infrastructure and organization performance. *Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge, and Management*, 13, 279-309. <http://dx.doi.org/10.28945/4088>
- Barney, J. B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120. <https://doi.org/10.1177/0149206391017001>
- Barney, J. B. (2001). Resource-based theories of competitive advantage: A ten-year retrospective on the resource-based view. *Journal of Management*, 27(6), 643-650. <https://doi.org/10.1177/014920630102700602>

-
- Basri, Y. M., Yasni, H., Azhar, A., Hanif, R. A., & Abdurrahman, R. (2021). Human capital, social capital, and innovation capability in performance of village-owned enterprises. *Jurnal ASET (Akuntansi Riset)*, 13(2), 315-332.
- Bosilj-Vukšić, V., & Indihar-Štemberger, M. (2008). The impact of business process orientation on financial and non-financial performance. *Business Process Management Journal*, 14(5), 735-754. <https://doi.org/10.1108/14637150810903084>
- Cahyono, Y., Purwoko, D., Koho, I., Setiani, A., Supendi, S., Setyoko, P., Sosiady, M., & Wijoyo, H. (2023). The role of supply chain management practices on competitive advantage and performance of halal agroindustry SMEs. *Uncertain Supply Chain Management*, 11(1), 153-160. <https://dx.doi.org/10.5267/j.uscm.2022.10.012>
- Chaisri, S., Promsiri, S., & Rungsinan, W. (2023). Potential development of community enterprises's entrepreneurs (quadrant d) of Pattani Province. *Journal of Yala Rajabhat University*, 18(1), 71-81. [in Thai]
- Chen, J. S., Tsou, H. T., & Huang, A. Y. H. (2009). Service delivery innovation: Antecedents and impact on firm performance. *Journal of Service Research*, 12(1), 36-55. <https://dx.doi.org/10.1177/1094670509338619>
- Chisholm, A. M., & Nielsen, K. (2009). Social capital and the resource-based view of the firm. *International Studies of Management & Organization*, 39(2), 7-32. <https://doi.org/10.2753/IMO0020-8825390201>
- Community Enterprise Promotion Division. (2022). *Summary report of community enterprise business types/networks of community enterprises categorized by region*. Retrieved from <https://smce.doe.go.th> [in Thai]
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Diamantopoulos, A., & Siguaw, J. A. (2000). *Introducing LISREL: A guide for the uninitiated*. London: SAGE.
- Easmon, R. B., Kastner, A. N. A., Blankson, C., & Mahmoud, M. A. (2019). Social capital and export performance of SMEs in Ghana: The role of firm capabilities. *African Journal of Economic and Management Studies*, 10(3), 262-285. <https://doi.org/10.1108/AJEMS-11-2018-0361>

- Eker, M., & Eker, S. (2019). Exploring the relationships between environmental uncertainty, business strategy and management control system on firm performance. *Business and Economics Research Journal*, 10(1), 115-129. <https://doi.org/10.20409/berj.2019.158>
- Fan, M., Qalati, S. A., Khan, M. A. S., Shah, S. M. M., Ramzan, M., & Khan, R. S. (2021). Effects of entrepreneurial orientation on social media adoption and SME performance: The moderating role of innovation capabilities. *PLoS ONE*, 16(4), e0247320. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0247320>
- Ha, T., & Nguyen, P. (2020). Social capital, knowledge sharing and firm performance. *Management Science Letters*, 10(12), 2923-2930. <http://dx.doi.org/10.5267/j.msl.2020.4.014>
- Hadjimanolis, A. (2000). A resource-based view of innovativeness in small firms. *Technology Analysis & Strategic Management*, 12(2), 263-281. <https://doi.org/10.1080/713698465>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). New York: Pearson.
- Ho, T. C., Ahmad, N. H., & Ramayah, T. (2016). Competitive capabilities and business performance among manufacturing SMEs: Evidence from an emerging economy, malaysia. *Journal of Asia-Pacific Business*, 17(1), 37-58. <https://doi.org/10.1080/10599231.2016.1129263>
- Hoang, T. N., & Troung, C. B. (2021). The relationship between social capital, knowledge sharing and enterprise performance: Evidence from Vietnam. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(11), 133-143. <https://doi.org/10.13106/jafeb.2021>
- Jamaludin, M. (2021). The influence of supply chain management on competitive advantage and company performance. *Uncertain Supply Chain Management*, 9(3), 696-704. <http://dx.doi.org/10.5267/j.uscm.2021.4.009>
- Kafetzopoulos, D., & Psomas, E. (2015). The impact of innovation capability on the performance of manufacturing companies: The Greek case. *Journal of Manufacturing Technology Management*, 26(1), 104-130. <https://doi.org/10.1108/JMTM-12-2012-0117>

-
- Kleinhempel, J., Klasing, M. J., & Beugelsdijk, S. (2022). Cultural roots of entrepreneurship: Evidence from second-generation immigrants. *Organization Science*, 34(5), 1800-1819. <https://doi.org/10.1287/orsc.2022.1645>
- Lawson, B., & Samson, D. (2001). Developing innovation capability in organisations: A dynamic capabilities approach. *International Journal of Innovation Management*, 5(3), 377-400. <https://doi.org/10.1142/s1363919601000427>
- Lertweerasawat, S. (2019). *Multicultural societies and innovation in the development of Thailand*. Retrieved from <https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/Journal/article-00209.pdf> [in Thai]
- Lestari, S. D., Leon, F. M., Widyastuti, S., Brabo, N. A., & Putra, A. H. P. K. (2020). Antecedents and consequences of innovation and business strategy on performance and competitive advantage of SMEs. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(6), 365-378. <https://doi.org/10.13106/jafeb.2020>
- Li, S., Ragu-Nathan, B., Ragu-Nathan, T. S., & Rao, S. S. (2006). The impact of supply chain management practices on competitive advantage and organizational performance. *Omega*, 34(2), 107-124. <https://doi.org/10.1016/j.omega.2004.08.002>
- Lynch, R. (2000). *Corporate strategy* (2nd ed.). Harlow: Pearson Education.
- Mabenge, B. K., Ngorora-Madzimure, G. P. K., & Makanyeza, C. (2020). Dimensions of innovation and their effects on the performance of small and medium enterprises: The moderating role of firm's age and size. *Journal of Small Business & Entrepreneurship*, 34(6), 1-25. <https://doi.org/10.1080/08276331.2020.1725727>
- Madhani, P. M. (2009). Resource based view (RBV) of competitive advantage: An overview. In P. M. M. Madhani (Ed.), *Resource based view: Concepts and practices* (pp. 3 -22). Hyderabad, India: ICFAI University Press.
- Mamun, A. A., Nawati, N. B. C., Permarupan, P. Y., & Muniady, R. (2018). Sources of competitive advantage for Malaysian micro-enterprises. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 10(2), 191-216. <https://doi.org/10.1108/JEEE-05-2017-0037>

- Maziriri, E. T. (2020). Green packaging and green advertising as precursors of competitive advantage and business performance among manufacturing small and medium enterprises in South Africa. *Cogent Business & Management*, 7(1), 1-21. <https://doi.org/10.1080/23311975.2020.1719586>
- Nahapiet, J., & Ghoshal, S. (1998). Social capital, intellectual capital, and the organizational advantage. *Academy of Management Review*, 23(2), 242-266. <https://doi.org/10.2307/259373>
- Newbert, S. L. (2008). Value, rareness, competitive advantage, and performance: A conceptual-level empirical investigation of the resource-based view of the firm. *Strategic Management Journal*, 29(7), 745-768. <https://dx.doi.org/10.1002/smj.686>
- Nuh, R., Hayeemad, M., & Labduang, A. (2022). The effects of management and marketing competencies on business performance of halal community enterprises (HEC) in three Southern Border Provinces of Thailand with entrepreneurial self-efficacy as the moderator variable. *Panyapiwat Journal*, 14(1), 42-57. [in Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2019). *National Strategy 2018-2037*. Retrieved from https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_PlanOct2018.pdf [in Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2022). *The Thirteenth Plan*. Retrieved from https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_Final.pdf [in Thai]
- Ozigi, O. (2018). Social capital and financial performance of small and medium scale enterprises. *Journal of Advanced Research in Business and Management Studies*, 10(1), 18-27. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/330701653>
- Pallant, J. (2007). *SPSS survival manual: A step by step guild to data analysis using SPSS for Windows* (3rd ed.). Crows Nest, N.S.W: Allen & Unwin.
- Porter, M. E. (1985). *Competitive advantage*. New York: Free Press.
- Postonji, C. (2023). The impacts of a financial structure on performances. *Hatyai Academic Journal*, 21(1), 23-45. [in Thai]

-
- Pranowo, A. S., Sutrisno, J., Sulastiono, P., & Siregar, Z. M. E. (2020). The entrepreneurial competency, innovation capability, and business success: The case of footwear industry in Indonesia. *Calitatea*, 21(178), 20-25. <https://www.researchgate.net/publication/344458373>
- Purwati, A., Budiyanto, B., Suhermin, S., & Hamzah, M. (2021). The effect of innovation capability on business performance: The role of social capital and entrepreneurial leadership on SMEs in Indonesia. *Accounting*, 7(2), 323-330. <https://dx.doi.org/10.5267/j.ac.2020.11.021>
- Putnam, R. D. (2004). *Democracy in flux: The Evolution of social capital in contemporary society*. USA: Oxford University Press.
- Qamariah, I., & Muchtar, Y. C. (2019). Analyzing business performance of small and medium enterprises (SMEs) based on human capital, social capital and competitive advantage. *Ecoforum Journal*, 8(2), 1-9.
- Ramdan, M. R., Abd Aziz, N. A., Abdullah, N. L., Samsudin, N., Singh, G. S. V., Zakaria, T., Fuzi, N. M., & Ong, S. Y. Y. (2022). SMEs performance in Malaysia: The role of contextual ambidexterity in innovation culture and performance. *Sustainability*, 14(3), 1-18. <https://doi.org/10.3390/su14031679>
- Raynolds, P. D., Camp, M. S., Bygrave, W. D., Autio, E., & Hay, M. (2001). Global entrepreneurship monitor: 2001 executive report. *Global Entrepreneurship*, 1, 1-62. <https://www.gemconsortium.org/report/gem-2001-global-report>
- Sangayotin, T. (2022). Potential development for competitiveness enhancement of community enterprises in Thailand's Southern Border Provinces. *RMUTT Global Business and Economics Review*, 17(1), 96-108. [in Thai]
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). *A beginner's guide to structural equation modelling* (3rd ed). N.J.: Lawrence Erlbaum Associates.
- Sebhatu, S. A. (2021). Managerial capabilities and firms' sustainable performance: Evidence from Chinese manufacturing small and medium-sized enterprises. *Frontiers in Management and Business*, 2(1), 74-86.

- Sungnoi, P., Ouparamai, W., Khemthong, S., & Angsuchoti. S. (2023). The influence of marketing strategy model for halal food brand equity in the Southern Border Provinces of Thailand. *Hatyai Academic Journal*, 21(2), 225-242. [in Thai]
- Venkatraman, N., & Ramanujam, V. (1986). Measurement of business performance in strategy research: A comparison of approaches. *Academy of Management Review*, 11(4), 801-814. <https://doi.org/10.5465/amr.1986.4283976>
- Widyawati, F., Soemaryani, I., & Muizu, W. O. Z. (2023). The effect of social capital and organizational health on competitive advantages of culinary and craft SMEs in Samarinda City. *Sustainability*, 15(10), 1-37. <https://doi.org/10.3390/su15107945>
- Wijaya, P. Y., Hutnaleontina, P. N., & Ismayanthi, T. I. T. (2019). Social capital effectiveness toward competitive advantage and business performance (case study of village credit institutions in Gianyar Regency, Bali, Indonesia). *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, 19(3), 657-667.
- Wright, P. M., Dunford, B. B., & Snell, S. A. (2001). Human resources and the resource-based view of the firm. *Journal of Management*, 27(6), 701-721. <https://doi.org/10.1177/014920630102700607>
- Xuhua, H., Elikem, O. C., Akaba, S., & Worwui-Brown, D. (2019). Effects of business-to-business e-commerce adoption on competitive advantage of small and medium-sized manufacturing enterprises. *Economics & Sociology*, 12(1), 80-99. <https://doi.org/10.14254/2071-789X.2019/12-1/4>
- Yani, A., Eliyana, A., Sudiarditha, I. K. R., & Buchdadi, A. D. (2020). The impact of social capital, entrepreneurial competence on business performance: An empirical study of SMEs. *Systematic Reviews in Pharmacy*, 11(9), 779-787. <https://dx.doi.org/10.31838/srp.2020.9.110>
- Yodmongkon, A., Dechpichai, W., & Jorajit, S. (2019). Developing strategies for secondary schools in the Southern Economic Corridor. *Hatyai Academic Journal*, 17(2), 221-241. [in Thai]